

ΕΘΝΙΚΗ Αναφορά

Διδαγμάτων και Συστάσεων Πολιτικής της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής

"Hope For Children" CRC Policy Center – Κύπρος

Εταίροι

CESIE | www.cesie.org

KMOP | www.kmop.gr

"Hope For Children" CRC Policy Center | uncrcpc.org.cy

Fondazione Centro Studi Villa Montesca | www.montesca.eu

ZRS Koper | www.zrs-kp.si

Animus Association Foundation | www.animusassociation.org

Συγγραφείς

Emma Mesikämmen – "Hope For Children" CRC Policy Center,
Λευκωσία, Κύπρος

cesie
the world is only one creature

HOPE
For Children

animus
association
foundation

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Περιχόμενα

1. Εισαγωγή	4
2. Το κινητό γραφείο συμβουλευτικής του REBOOT NOW	6
2.1 Ιδέα και σκεπτικό	6
2.2 Το σημείο εκκίνησης	9
3. Μαθήματα που αποκόμησαν	11
3.1 Μεθοδολογίες και οργάνωση δραστηριοτήτων	11
3.2 Ερμηνεία των δεδομένων που συλλέχθηκαν	14
3.2.1 Οι απόψεις του χρήστη	14
3.2.2 Απόψεις φορέων παροχής υπηρεσιών	18
3.2.3 Οι απόψεις των εποπτών	21
3.3 Συμπεράσματα	22
3.3.1. Εμπόδια και προτεινόμενες λύσεις	22
3.3.2. Συστημικά εμπόδια	22
3.3.3. Επιπρόσθετα εμπόδια στη χρήση	22
3.3.4. Θετικά αποτελέσματα και καλές πρακτικές	23
4. Προτάσεις	25
4.1 Συστάσεις πολιτικής	25
4.2 Βιωσιμότητα της κινητής συμβουλευτικής υπηρεσίας γραφείου	27
Παραπομπές	27

1. Εισαγωγή

Η παρούσα αναφορά "Διδαγμάτων και Συστάσεων Πολιτικής για τα γραφεία σχολικής συμβουλευτικής" αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου **"REBOOTNOW – Prevention of Gender-Based Violence in Schools after Lockdown"**, με αριθμό 101049567, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το REBOOT NOW στοχεύει να υποστηρίξει νέα άτομα των οποίων η ψυχολογική κατάσταση έχει επηρεαστεί αρνητικά από την πανδημία και ενδέχεται να έχουν υποστεί ή να έχουν γίνει μάρτυρες βίας, ευαισθητοποιώντας παράλληλα σχετικά με τη συντροφική βία μεταξύ εφήβων.

Ειδικότερα το έργο έχει στόχο να:

Υποστηρίξει την ανάκαμψη των νέων ατόμων από τις δυσκολίες που προέκυψαν από τα μέτρα κατά της πανδημίας COVID-19· ειδικότερα, μέσω θετικών δράσεων που υποστηρίζουν την ευημερία και την ψυχική τους υγεία.

Συμβάλει στην πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας μεταξύ νέων ατόμων υποστηρίζοντας την ψυχολογική τους ευημερία μέσω μιας τεκμηριωμένης αναπαραγωγίσιμης υπηρεσίας, με την ενεργό συμμετοχή τους

Δημιουργήσει ένα κινητό γραφείο συμβουλευτικής για την ψυχολογική αποκατάσταση των μαθητών/ριών, του σχολικού προσωπικού και των οικογενειών.

Αναπτύξει τις ικανότητες του σχολικού προσωπικού και των οικογενειών στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων συντροφικής βίας μεταξύ εφήβων και έμφυλης βίας μεταξύ νέων ατόμων.

Η **κοινοπραξία** του έργου αποτελείται από τους παρακάτω οργανισμούς: **CESIE** (Ιταλία), **ΚΜΟΡ** (Ελλάδα), **"Hope For Children" CRC Policy Center** (Κύπρος), **ZRS Koper** (Σλοβενία), **ANIMUS Association Foundation** (Βουλγαρία) και **Fondazione Hallgarten-Franchetti Centro Studi Villa Montesca** (Ιταλία).

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει την εθνική εφαρμογή ενός πιλοτικού γραφείου παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στην **Κύπρο**, το οποίο λειτούργησε κατά την περίοδο **από τον Οκτώβριο του 2022 έως τον Μάιο του 2023** και το οποίο λειτούργησε από το HFC με μια ομάδα δικών του παρόχων υπηρεσιών (ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών) στο Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου και στο Γυμνάσιο Αρχ. Μακαρίου III Πλατύ. Ειδικότερα, για τον εντοπισμό των "διδαγμάτων" του HFC, η παρούσα έκθεση θα παρουσιάσει αρχικά τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους εφαρμόστηκε το "πιλοτικό" γραφείο στην Κύπρο, προσθέτοντας ορισμένα στοιχεία αξιολόγησης με βάση τα διαφορετικά επίπεδα αξιολόγησης που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου για τη συλλογή και ανάλυση των αναφορών των χρηστών, καθώς και των απόψεων των παρόχων υπηρεσιών και των εποπτών. Δεύτερον, με βάση τις διαφορετικές εμπειρίες που συλλέχθηκαν, η έκθεση θα συντάξει ορισμένες συστάσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και άλλους ενδιαφερόμενους που επιθυμούν να εφαρμόσουν το μοντέλο του πιλοτικού γραφείου συμβουλευτικής REBOOT NOW σε άλλα πλαίσια, εξασφαλίζοντας έτσι τη βιωσιμότητα του έργου.

2. Το κινητό γραφείο συμβουλευτικής του REBOOT NOW

2.1 Ιδέα και σκεπτικό

Η πανδημία COVID-19 έχει επιδεινώσει τα κοινωνικά ζητήματα σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα παιδιά έχουν υποφέρει από διαταραχές στη σχολική εκπαίδευση, κοινωνική απομόνωση, παρατεταμένες περιόδους σε κλειστά οικογενειακά περιβάλλοντα και έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες υποστήριξης (όπως υποστήριξη θυμάτων/ψυχικής υγείας). Έχουν, λοιπόν, επηρεαστεί με πολλούς τρόπους, μεταξύ άλλων: διαδικτυακή και οικογενειακή βία, ψυχολογική δυσφορία, διαταραχές στις διατροφικές συνήθειες, τον ύπνο και την υγιεινή, αλλαγές στη συμπεριφορά και έλλειψη ενδιαφέροντος για τις σχολικές εργασίες και τις σχέσεις. Τα ήδη δοκιμαζόμενα νέα άτομα από περιθωριοποιημένα περιβάλλοντα (μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο, εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες, άτομα με αναπηρία, ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα) διέτρεχαν ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο. Τα άτομα που βρίσκονταν στην εφηβεία είχαν ελάχιστες έως καθόλου κοινωνικές αλληλεπιδράσεις λόγω των περιορισμών για τον ιό COVID-19, πέραν της συναναστροφής τους με στενούς συγγενείς ή την επικοινωνία μέσω ψηφιακών εργαλείων. Αυτό έλαβε χώρα σε μια καίρια στιγμή κατά την οποία αναπτύσσονται οι σχεσιακές δεξιότητες, επηρεάζοντας τις κοινωνικο-συναισθηματικές ικανότητες των λεγόμενων "εφήβων της COVID εποχής".

Βάσει αυτού, το έργο REBOOT NOW σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει αυτές τις αναδυόμενες προκλήσεις σχετικά με την ευημερία, την ψυχική υγεία και την ασφάλεια των παιδιών γενικά, αλλά ιδιαίτερα την αυξημένη έκθεσή τους στην έμφυλη βία και την προβλεπόμενη δυσκολία να δημιουργήσουν ασφαλείς/υγιείς σχέσεις και να έχουν πρόσβαση σε μηχανισμούς ψυχολογικής υποστήριξης. Προκειμένου να ενισχυθούν οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ψυχολογικής υποστήριξης στις συμμετέχουσες χώρες, το έργο επικεντρώθηκε στην πρόληψη και αντιμετώπιση της συντροφικής βίας μεταξύ εφήβων, με την ανάπτυξη μιας πρακτικής και συγκεκριμένης πιλοτικής παρέμβασης με τη μορφή κινητών γραφείων συμβουλευτικής με διαδικτυακό σημείο πρόσβασης σε δημοτικά και γυμνάσια. Ειδικότερα, η κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής REBOOT NOW είχε τις εξής ομάδες στόχους:

Παιδιά ηλικίας 10-14, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από περιθωριοποιημένα περιβάλλοντα, καθώς έχουν πληγεί δυσανάλογα από την πανδημία και τα σχετικά κυβερνητικά μέτρα πρόληψης της εξάπλωσής της. Η επιλογή να επικεντρωθούμε σε παιδιά στην πρώιμη εφηβεία έγινε επειδή σε αυτή την κρίσιμη ηλικία ξεκινούν τις πρώτες τους στενές σχέσεις, οπότε η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ισότητα των φύλων μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική.

Εκπαιδευτικό προσωπικό και εκπαιδευτική κοινότητα, που μπορούν να υποστηρίξουν νέα άτομα να οικοδομήσουν υγιείς σχέσεις μακριά από την έμφυλη βία, να ανταποκριθούν άμεσα σε περιστατικά βίας και να αποκαταστήσουν την ευημερία/κοινωνικότητά τους.

Οικογένειες και φροντιστές/ριες, που έχουν υποστεί πολλαπλές πιέσεις από τα μέτρα κατά τη διάρκεια της πανδημίας και, συνεπώς, θα επωφεληθούν ιδιαίτερα από τις ευκαιρίες συνεργασίας με τα σχολεία και την υποστήριξη του γονεϊκού τους ρόλου.

Πριν τη δημιουργία των υπηρεσιών συμβουλευτικής σε κάθε συμμετέχουσα χώρα, εκπρόσωποι από τα συμμετέχοντα σχολεία σε όλες τις χώρες-εταίρους (συμπεριλαμβανομένων διευθυντών/ριών, εκπαιδευτικών, εκπροσώπων μαθητών/ριών και οικογενειών), δημόσιοι φορείς που υποστηρίζουν το έργο και σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης ή των κοινωνικών υπηρεσιών κλήθηκαν να παρευρεθούν σε κάποιες εθνικές συναντήσεις, με στόχο την ανάλυση του πλαισίου της χώρας. Αυτό το βήμα ήταν ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση μιας κοινής αντίληψης σχετικά με την ανάγκη υποστήριξης της ευημερίας και της ψυχικής υγείας των παιδιών στα συμμετέχοντα σχολεία, με ιδιαίτερη έμφαση στην έμφυλη βία, και για τη συζήτηση και τη συμφωνία σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της υπηρεσίας συμβουλευτικής που επρόκειτο να δημιουργηθεί σε κάθε χώρα. Το απότοκο αυτών των συναντήσεων ήταν η υπογραφή έξι Πρωτοκόλλων Συνεργασίας μεταξύ όλων των συμμετεχόντων μερών σε εθνικό επίπεδο, για τη λειτουργία, των συγκεκριμένων διαδικασιών και πολιτικών, με ειδική μνεία στη Διασφάλιση της Προστασίας των Παιδιών, καθώς και ιδέες για τη βιωσιμότητα της υπηρεσίας.

Παράλληλα, για να πλαισιωθεί καλύτερα το σημείο εκκίνησης της δράσης REBOOT NOW, οι συμμετέχοντες οργανισμοί πραγματοποίησαν μία συλλογή δεδομένων βάσης, με στόχο τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τα συναισθήματα των παιδιών των συμμετεχόντων σχολείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τις ανάγκες τους, καθώς και τη διαθεσιμότητα και πρόσβαση σε υπάρχουσες υπηρεσίες υποστήριξης, εντός και εκτός σχολείου. Η Συγκριτική Αναφορά Δεδομένων Βάσης δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2023, αναλύοντας όλα τα αποτελέσματα που συλλέχθηκαν στις συμμετέχουσες χώρες – είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

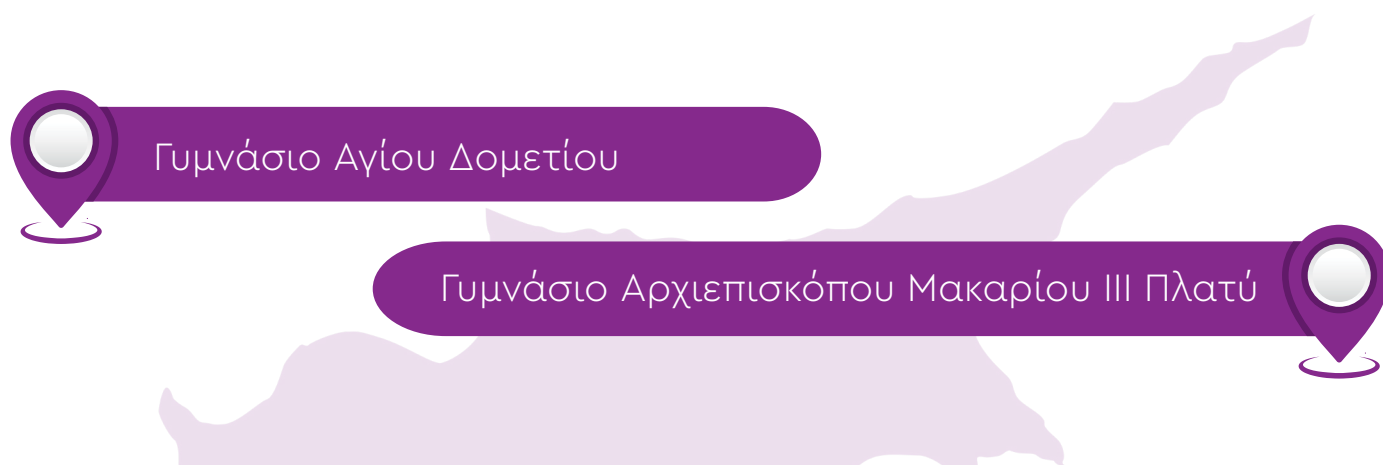

Ακόμη, μέρος των προπαρασκευαστικών εργασιών αποτέλεσε η πρόσληψη επαγγελματιών για τη στελέχωση των υπηρεσιών. Ειδικότερα, τουλάχιστον τρεις επαγγελματίες (ψυχολόγοι, παιδαγωγοί, κοινωνικοί λειτουργοί) ανά χώρα προσελήφθησαν και παρακολούθησαν εκπαίδευση διάρκειας μίας εβδομάδας, σε εθνικό επίπεδο, η οποία επικεντρώθηκε σε μεθοδολογίες και εργαλεία για την αντιμετώπιση της αυξημένης ανάγκης ψυχολογικής υποστήριξης που δημιουργήσε η πανδημία για την αποκατάσταση της ευημερίας και της κοινωνικότητας των παιδιών, την έγκαιρη πρόληψη και αντιμετώπιση σε περίπτωση εκδήλωσης βίας, καθώς και τη διαχείριση και παρακολούθηση της υπηρεσίας. Ομοίως, η εκπαίδευση είχε στόχο τη δημιουργία τοπικών προσαρμογών στο μοντέλο υπηρεσιών REBOOT NOW, το οποίο σχεδιάστηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τη σύμπραξη, σε συνεργασία με τους/τις επαγγελματίες που επρόκειτο να εργασθούν σε αυτό. Παράλληλα, όλες οι εθνικές υπηρεσίες συμβουλευτικής παρείχαν εποπτεία για τους/τις παρόχους υπηρεσιών, από εξειδικευμένους/ες ψυχολόγους.

Μετά την ολοκλήρωση των παραπάνω μεθοδολογικών βημάτων, οι υπηρεσίες ξεκίνησαν τη λειτουργία τους σε κάθε χώρα, τον Οκτώβριο του 2022, διασφαλίζοντας τη λειτουργία της υπηρεσίας για τουλάχιστον 8 ώρες ανά εβδομάδα σε κάθε συμμετέχον σχολείο.

Γραφείο Συμβουλευτικής, Λευκωσία, Κύπρος

Στην Κύπρο, το γραφείο Συμβουλευτικής πραγματοποιήθηκε από το "Hope For Children" CRC Policy Center (HFC) σε 2 δημόσια Γυμνάσια στη Λευκωσία:

Ο συνολικός αριθμός των μαθητών σε κάθε συμμετέχον σχολείο στην αρχή του προγράμματος ήταν 172 (Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου) και 479 (Γυμνάσιο Αρχ. Μακαρίου III Πλατύ).

Με τα σχολεία που συμμετέχουν στο έργο REBOOT NOW υπογράφηκε πρωτόκολλο συνεργασίας που καθορίζει τους στόχους, το σκεπτικό και τους ρόλους για την τοπική υλοποίηση του έργου στα τέλη Ιουνίου 2022. Το HFC διοργάνωσε επίσης Εθνικές Συναντήσεις σε κάθε σχολείο στις αρχές Νοεμβρίου 2022, οι οποίες προώθησαν την κατανόηση των παρόχων υπηρεσιών σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του μαθητικού πληθυσμού και τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν.

Το γραφείο συμβουλευτικής λειτουργούσε σε κάθε συμμετέχον σχολείο μία φορά την εβδομάδα κατά τη διάρκεια του 2022-23 σχολικό έτος, από τα τέλη Σεπτεμβρίου 2022 έως το δεύτερο μισό του Μαΐου 2023. Στο Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου, το γραφείο λειτουργούσε κάθε Δευτέρα από τις 8:00 έως τις 13:30, και στο Γυμνάσιο Αρχ. Μακάριος III Πλατύ τις Πέμπτες από τις 8:30 έως τις 13:30.

Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου

Γυμνάσιο Αρχ. Μακαρίου III Πλατύ

Δευτέρα από τις 8:00 έως τις 13:30

Πέμπτη από τις 8:30 έως τις 13:30

Το ηλεκτρονικό σύστημα κρατήσεων δεν ενεργοποιήθηκε στην Κύπρο, επειδή το προσωπικό του σχολείου πρότεινε ότι η μέθοδος της προσέλευσης θα λειτουργούσε καλύτερα, δεδομένου ότι οι μαθητές έχουν περιορισμένη πρόσβαση στο διαδίκτυο. Επιπλέον, εκφράστηκαν ανησυχίες σχετικά με την παραβίαση της εμπιστευτικότητας σε σχέση με το σύστημα ηλεκτρονικών κρατήσεων, καθώς οι χρήστες θα έπρεπε να εισάγουν τα στοιχεία τους.

2.2 Το σημείο εκκίνησης

Για να διαμορφώσει καλύτερα το σημείο εκκίνησης της δράσης REBOOT NOW, το HFC υλοποίησε μια βασική συλλογή δεδομένων μεταξύ των παιδιών και των ενηλίκων από τα συμμετέχοντα σχολεία, σχετικά με τα συναισθήματα που βίωσαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τις ανάγκες που αντιμετώπιζαν, καθώς και τη διαθεσιμότητα και την ενδεχόμενη πρόσβαση, την πρόσβαση στις υπάρχουσες υπηρεσίες βοήθειας, εντός ή εκτός σχολείου, όταν αυτές ήταν διαθέσιμες. Συνολικά 153 παιδιά συμμετείχαν στην έρευνα (34 από το Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου, 119 από το Γυμνάσιο Αρχ. Μακαρίου III Πλατύ).

Τα αρχικά στοιχεία που συλλέχθηκαν από τα σχολεία αποκάλυψαν ότι και τα δύο σχολεία είχαν από έναν σχολικό σύμβουλο κατά την περίοδο της πανδημίας, αλλά ο ρόλος τους ήταν πολύ περιορισμένος όσον αφορά την ικανότητά τους να δίνουν υποδείξεις στα παιδιά που ζητούσαν υποστήριξη, ή παρέπεμπαν τα παιδιά σε εξωτερικούς φορείς ψυχικής υγείας.

Ενώ πολλοί μαθητές είχαν βιώσει αρνητικά συναισθήματα, δεν ένιωθαν όλοι άνετα να μιλήσουν για αυτά ή να αναζητήσουν βοήθεια. Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (81 σε σύνολο 153) ανέφεραν ότι είχαν αισθανθεί ανησυχία ή φόβο κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19. Επιπλέον, ενώ 85 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι δεν είχαν νιώσει μοναξιά, 69 ερωτηθέντες είχαν αρνητικές σκέψεις μερικές φορές, 16 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι είχαν αρνητικές σκέψεις συχνά και 9 ερωτηθέντες πολύ συχνά. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων (37 από τους 153) δεν το είπαν σε κανέναν, συμπεριλαμβανομένων των μελών της οικογένειάς τους και φίλους, για τα συναισθήματά τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, και οι πιο συνηθισμένοι λόγοι για τη μη αποκάλυψη ήταν: "Ένιωσα άβολα", "Δεν θέλω να μιλήσω για τα συναισθήματά μου" και "Φοβήθηκα την αντίδρασή τους". Ένα άλλο εύρημα που παρέχει χρήσιμο πλαίσιο για το σημείο εκκίνησης της συμβουλευτικής γραφείου στην Κύπρο ήταν ότι μόνο 5 φοιτητές από τους 153 που απάντησαν στην αρχική έρευνα, είχαν απευθυνθεί σε σύμβουλο ή ψυχολόγο για να μιλήσουν για τα συναισθήματά τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Όσον αφορά τις ερωτήσεις που διερευνούν τις εμπειρίες των ερωτηθέντων από τη βία, η πλειοψηφία (**115 από τους 153**) δεν είχε πέσει ποτέ θύμα βίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ωστόσο, **28 παιδιά** είχαν βιώσει βία με τη μορφή πειραγμάτων, προσβολών, εκφοβισμού ή φημών που διαδόθηκαν γι' αυτά. Επιπλέον, **11 μαθητές** είχαν βιώσει σωματικές επιθέσεις. Όσον αφορά τη βία λόγω φύλου, **16 μαθητές** ανέφεραν ότι είχαν βιώσει καταστάσεις στις οποίες δεν ένιωθαν άνετα λόγω του φύλου τους, **12 μαθητές** ανέφεραν εμπειρίες εκφοβισμού λόγω φύλου και **33 παιδιά** δήλωσαν ότι είχαν συμπεριφερθεί διαφορετικά λόγω του φύλου τους.

Τα περισσότερα από τα παιδιά που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι γνώριζαν κάποιον που θα μπορούσε να τα βοηθήσει εάν βίωναν βία ή αισθάνονταν θλίψη. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, η έρευνα διαπίστωσε επίσης ότι δεν είναι όλοι άνετα να μιλήσουν για την ψυχολογική τους ευημερία και μόνο **28 ερωτηθέντες** ανέφεραν ότι γνωρίζουν τις υπάρχουσες υπηρεσίες που μπορούν να παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη σε περίπτωση βίας ή κακοποίησης.

Η έρευνα στην Κύπρο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συναισθηματική ευημερία των μαθητών κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19 θεωρήθηκε δευτερεύουσας σημασίας, γεγονός που οδήγησε σε μειονεκτήματα μετά τα λουκέτα στην Κύπρο.

3. Μαθήματα που αποκόμησαν

3.1 Μεθοδολογίες και οργάνωση δραστηριοτήτων

Σύμφωνα με το **Πρωτόκολλο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του ZRS Koper**, στην Κύπρο οι πάροχοι υπηρεσιών του γραφείου συμπλήρωναν ένα ημερολόγιο παρακολούθησης μετά από κάθε διαβούλευση και διένειμαν ένα έντυπο ανατροφοδότησης που έπρεπε να συμπληρωθεί από τους χρήστες του γραφείου, καθώς και από τους συμμετέχοντες στις ομαδικές δραστηριότητες ή τα εργαστήρια που διοργανώνονταν.

Τα στοιχεία που εμφανίζονται στην επόμενη ενότητα προέρχονται από αυτά τα έντυπα, τα οποία όμως είναι εμπιστευτικά και δεν επισυνάπτονται στην παρούσα έκθεση.

Το έργο REBOOT NOW στην Κύπρο προσέγγισε συνολικά 76 άτομα (ή 87 αν συμπεριληφθούν οι επαναλαμβανόμενες επισκέψεις στην κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής). Εκτός από την πρόσβαση μεμονωμένων χρηστών στο κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής, πραγματοποιήθηκαν επίσης ορισμένες ομαδικές δραστηριότητες σε θέματα σχετικά με το έργο – έμφυλη βία και υγιείς σχέσεις.

Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, στο **Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου**, η κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής προσέγγισε συνολικά **51 άτομα** (ή 62 αν συμπεριληφθούν οι επαναλαμβανόμενες επισκέψεις στο γραφείο συμβουλευτικής), τα οποία κατανέμονται ως εξής:

✓ **26 ατομικές διαβουλεύσεις** (συμπεριλαμβανομένων των επαναλαμβανόμενων επισκέψεων) με μαθητές (Α: 10, Γ: 16), εκ των οποίων οι 24 ήταν ηλικίας 12–14 ετών, ενώ 2 ήταν ηλικίας 15–18 ετών. 15 ήταν μοναδικοί χρήστες (Α: 8, Γ: 7, 12–14 ετών: 13, 15–18 ετών: 2). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ούτε οι εκπαιδευτικοί ούτε οι γονείς είχαν πρόσβαση στην υπηρεσία.

✓ **36 μαθητές** (Α: 14; Γ: 20; Άλλο: 1; προτιμώ να μην πω: 1, όλοι ηλικίας 12–14 ετών) παρακολούθησαν 2 ομαδικές δραστηριότητες, η μία ήταν ένα εργαστήριο για την έμφυλη βία και η άλλη για τις υγιείς σχέσεις.

Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου (μόνο για ξεχωριστούς χρήστες)								
Χρήστες	Ηλικία			Φύλο				Σύνολο
		12–14	15–18	Α	Θ	Άλλο	Δ/Ε	
Παιδιά		13	12	8	7			15
Προσωπικό σχολείου	n/a			n/a				n/a
Γονείς	n/a			n/a				n/a
Σύνολο	n/a			n/a				15

Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου (ομαδικές δραστηριότητες μόνο)								
Χρήστες	Ηλικία			Φύλο				Σύνολο
	9–11	12–14	15–18	Α	Θ	Άλλο	Δ/Ε	
Παιδιά		36		14	20	1	1	36
Προσωπικό σχολείου	n/a			n/a				n/a
Γονείς	n/a			n/a				n/a
Σύνολο	n/a			n/a				36

Στο Γυμνάσιο Αρχ. Μακαρίου Γ' Πλατύ, η κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής προσέγγισε συνολικά 25 άτομα, τα οποία κατανέμονται ως εξής:

✓ **12 ατομικές διαβουλεύσεις** με μαθητές (Α: 6, Γ: 6), εκ των οποίων 9 ήταν ηλικίας 12-14 ετών, ενώ 3 ήταν ηλικίας 15-18 ετών. Όλοι ήταν μοναδικοί χρήστες. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ούτε οι εκπαιδευτικοί ούτε οι γονείς είχαν πρόσβαση στην υπηρεσία.

✓ **13 μαθητές** (Α: 6; Γ: 7, ηλικίας 12-14 ετών) παρακολούθησαν μια ομαδική δραστηριότητα σχετικά με τη βία λόγω φύλου.

Γυμνάσιο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου III Πλατύ (μόνο για μοναδικούς χρήστες)								
Χρήστες	Ηλικία			Φύλο				Σύνολο
	9-11	12-14	15-18	Α	Θ	Άλλο	Δ/Ε	
Παιδιά		9	3	6	6			12
Προσωπικό σχολείου	n/a			n/a				n/a
Γονείς	n/a			n/a				n/a
Σύνολο	n/a			n/a				12

Γυμνάσιο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου III Πλατύ (ομαδικές δραστηριότητες μόνο)								
Χρήστες	Ηλικία			Φύλο				Σύνολο
	9-11	12-14	15-18	Α	Θ	Άλλο	Δ/Ε	
Παιδιά		13		6	7			13
Προσωπικό σχολείου	n/a			n/a				n/a
Γονείς	n/a			n/a				n/a
Σύνολο	n/a			n/a				13

3.2 Ερμηνεία των δεδομένων που συλλέχθηκαν

Η ακόλουθη ενότητα περιλαμβάνει την ανάλυση των σχολείων που συλλέχθηκαν από τους χρήστες και τους παρόχους υπηρεσιών για τις δραστηριότητες που περιγράφονται λεπτομερώς πιο πάνω.

3.2.1 Οι απόψεις του χρήστη

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Όλοι οι μαθητές που επισκέφθηκαν το γραφείο συμβουλευτικής συμπλήρωσαν το έντυπο αξιολόγησης. Η ανατροφοδότηση ήταν συντριπτικά θετική και παρουσιάζεται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΤΙΟΣ	ΑΡΧΙ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΙΙΙ ΠΛΑΤΥ
Πώς ήταν να μιλάτε με τους ψυχολόγους ή την κοινωνική λειτουργό; (Καλή; Εντάξει; Κακή)	Και οι 26 χρήστες του συμβουλευτικού γραφείου δήλωσαν ότι ήταν "καλό" να συνομιλούν με τους παρόχους υπηρεσιών.	Οι περισσότεροι από τους 12 χρήστες του συμβουλευτικού γραφείου δήλωσαν ότι ήταν "καλή" η συζήτηση με τους παρόχους υπηρεσιών, ενώ μόνο ένας δήλωσε ότι ήταν "εντάξει".
Θα θέλατε να επιστρέψετε και να ξαναδείτε τον εμπειρογνώμονα με τον οποίο μιλήσατε; (Ναι, δεν ξέρω, όχι)	Οι περισσότεροι από τους 26 χρήστες δήλωσαν ότι θα ήθελαν να επανέλθουν για να μιλήσουν με τον εμπειρογνώμονα ξανά, ενώ 5 δήλωσαν ότι δεν ήταν σίγουροι.	Η πλειονότητα των 12 χρηστών δήλωσε ότι θα ξαναεπισκεπτόταν τον εμπειρογνώμονα και μόνο ένας απάντησε ότι δεν θα το έκανε.
Αν κάποιος κοντινός σας άνθρωπος είχε πρόβλημα παρόμοιο με το δικό σας, θα σας συνιστούσατε να κάνετε μια ραντεβού με το γραφείο; (Ναι- Δεν ξέρω- Όχι)	Η πλειονότητα των 26 χρηστών ανέφερε ότι θα συνιστούσε την υπηρεσία γραφείου σε κάποιον γνωστό τους, ενώ 6 φοιτητές απάντησαν ότι δεν ήταν σίγουροι.	Όλοι οι 12 χρήστες, εκτός από έναν, δήλωσαν ότι θα συνιστούσαν την υπηρεσία γραφείου σε κάποιον γνωστό τους, ενώ μόνο ένας φοιτητής απάντησε ότι δεν ήταν σίγουρος.

Επισκόπηση των σχολίων:

ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΤΙΟΣ

Η θετική ανταπόκριση στο γραφείο αναλύθηκε μέσα από σχόλια όπως:

“Μου άρεσε που (ο πάροχος υπηρεσιών) απάντησε στις ερωτήσεις μου”,

“Επειδή σκέφτομαι πράγματα που μας αφορούν και έχουμε επιπλέον βοήθεια από κάποιον”,

“Επειδή αυτή [ο πάροχος υπηρεσιών] μιλάει καλά και εξηγεί καλά τα πράγματα”,

“Επειδή μίλησα για τα πράγματα που συνέβησαν”,

“Επειδή αυτή [ο πάροχος υπηρεσιών] δείχνει κατανόηση - 10/10”

ΑΡΧΙ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΙΙΙ ΠΛΑΤΥ

Τα έντυπα αξιολόγησης δεν περιείχαν σχόλια.

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Όσον αφορά τις ομαδικές δραστηριότητες, τα έντυπα αξιολόγησης που συλλέχθηκαν στο τέλος των εργαστηρίων δείχνουν ότι οι μισοί (18 από τους 36) μαθητές που παρακολούθησαν τα εργαστήρια στο Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου βρήκαν τα εργαστήρια συνολικά **πολύ ενδιαφέρον ή εξαιρετικά ενδιαφέρον** και λίγο περισσότεροι από τους μισούς (19 από τους 36) βρήκαν το περιεχόμενο του εργαστηρίου **πολύ ενδιαφέρον ή εξαιρετικά ενδιαφέρον**. Ομοίως, 6 από τους 13 μαθητές που παρακολούθησαν το εργαστήριο στο Γυμνάσιο Αρχ. Μακάριος III Πλατύ, βρήκαν τόσο το εργαστήριο όσο και το περιεχόμενό του **πολύ ή εξαιρετικά ενδιαφέρον**. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ευρήματα από τα έντυπα ανατροφοδότησης δείχνουν επίσης ότι **τα κορίτσια βρήκαν τόσο το περιεχόμενο όσο και τα εργαστήρια πιο ενδιαφέρον απ'ότι τα αγόρια**. Ένας μαθητής που βρήκε την ομαδική δραστηριότητα και το περιεχόμενό της μέτρια ενδιαφέρον θα ήθελε το εργαστήριο να είναι **"πιο διασκεδαστικό"**, ενώ μια μαθήτρια που βρήκε το εργαστήριο πολύ ενδιαφέρον έκανε το σχόλιο ότι **"το πρόγραμμα ήταν πολύ καλό"** αλλά **"θα ήταν καλύτερα αν κάποια μέλη της ομάδας δεν ήταν άτακτα"**. Παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων του εργαστηρίου ότι ορισμένοι μαθητές αγόρια ήταν εμφανώς λιγότερο αφοσιωμένοι και πιο ανήσυχοι από τις συμμαθήτρίες τους κορίτσια.

Τα σχόλια των μαθητών που βρήκαν τα εργαστήρια πολύ ή εξαιρετικά ενδιαφέροντα δείχνουν ότι οι ομαδικές δραστηριότητες επέτρεψαν στους συμμετέχοντες να **μαζέψουν γνώσεις** που θεωρούσαν σημαντικές και χρήσιμες. Για παράδειγμα, μια μαθήτρια δήλωσε ότι "έμαθε πολύ ενδιαφέρουσες πληροφορίες που [δεν] θα ξεχάσει" και μια άλλη συμμετέχουσα έγραψε ότι "τέτοιου είδους συνεδρίες θα πρέπει να διεξάγονται συχνότερα στα σχολεία". Το τελευταίο σχόλιο αναδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω μη τυπική εκπαίδευση και άλλα είδη υποστήριξης των μαθητών σε θέματα όπως η έμφυλη βία, οι υγιείς σχέσεις και ο εκφοβισμός. Αυτό υποστηρίζεται περαιτέρω από ανεπίσημα στοιχεία από ορισμένα μέλη του προσωπικού των σχολείων, τα οποία σημείωσαν κατά τη διάρκεια συνομιλιών με το προσωπικό που συμμετέχει στο REBOOT NOW από το HFC ότι δεν έχουν πολλές ευκαιρίες για συζητήσεις σχετικά με θέματα που καλύπτονται στο πλαίσιο του έργου.

Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών **(44 από τους 49, δηλαδή το 90%)** πίστευε ότι τα εργαστήρια **προωθούσαν την ισότητα των φύλων και τα συμφέροντα όλων των φύλων**. Οι λίγοι μαθητές που δεν πίστευαν ότι οι ομαδικές δραστηριότητες προώθησαν την ισότητα των φύλων δεν έδωσαν σχόλια για να εξηγήσουν την άποψή τους. Ωστόσο, ένας μαθητής που πίστευε ότι προωθήθηκε η ισότητα των φύλων σημείωσε ότι σε ένα σενάριο που χρησιμοποιήθηκε στο εργαστήριο, ένα κορίτσι παρενοχλήθηκε σεξουαλικά από ένα αγόρι, ενώ σε πραγματικές καταστάσεις τα αγόρια μπορούν επίσης να παρενοχληθούν σεξουαλικά από κορίτσια. Αυτό υποδηλώνει ότι η ηλικιακή στοχευμένη ομάδα μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στο θέμα της έμφυλης βίας και ενδεχομένως να αισθάνεται ότι τους βάζουν ταμπέλες, γεγονός που μπορεί να τους κάνει λιγότερο δεκτικούς στο μήνυμα, και χρειάζεται προσοχή όταν συζητείται το θέμα με τους εφήβους. Επισημαίνεται επίσης η ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση σχετικά με το θέμα, δεδομένου ότι το ποσοστό των γυναικών που έχουν βιώσει βία λόγω του φύλου τους, εξακολουθεί να είναι υψηλότερο από εκείνο των αγοριών και ότι η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών εντάθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19 (UN Women 2021).

Τέλος, ένα ενδιαφέρον εύρημα που προέκυψε από τα έντυπα αξιολόγησης είναι ότι ορισμένοι μαθητές εξέφρασαν **σύγχυση σχετικά με την επιλογή "άλλο" ως προς το φύλο**. Σε σχέση με αυτό, ανεπίσημα στοιχεία από έναν από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο έργο αποκάλυψαν ότι το σχολείο τους δεν αναγνωρίζει ακόμη επίσημα τα άτομα που προσδιορίζονται ως non-binary ως προς το φύλο. **Αυτό υποδηλώνει ότι χρειάζονται περαιτέρω συζητήσεις σχετικά με την ιδέα του φύλου στα σχολεία της Κύπρου.**

3.2.2 Απόψεις φορέων παροχής υπηρεσιών

Τα αρχεία παρακολούθησης από τους παρόχους υπηρεσιών δείχνουν ότι τα θέματα που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεδριών του συμβουλευτικών γραφείων ποικίλουν από τις οικογενειακές σχέσεις έως τον εκφοβισμό, το άγχος, και τις εκρήξεις θυμού. Το πιο σύνηθες θέμα που συζητήθηκε στις ατομικές συσκέψεις ήταν μια δύσκολη σχέση με ένα μέλος της οικογένειας (15 προσβάσεις)- για παράδειγμα, κάποιοι είχαν έναν απόμακρο γονέα με τον οποίο είχαν προβλήματα επικοινωνίας, ενώ άλλοι αισθάνονταν ότι τους είχαν ανατεθεί ή έπρεπε να αναλάβουν ευθύνες που κανονικά θα ανήκαν στον γονέα, όπως η φροντίδα των αδελφών τους, και κάποιοι ανέφεραν μια κακή σχέση με ένα αδελφό/αδελφή. Οι λόγοι για το άγχος ή το υπερβολικό στρες ποικίλλουν από τις υψηλές προσδοκίες των γονέων όσον αφορά τις σχολικές επιδόσεις μέχρι τις ευθύνες για τα αδέλφια του ατόμου.

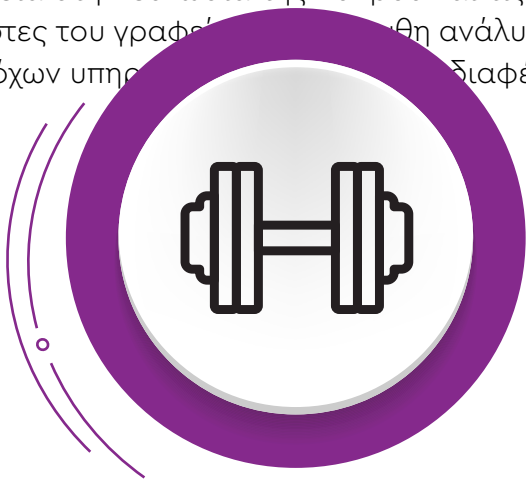
Υπήρξαν επίσης ορισμένες περιπτώσεις μαθητών που προσήλθαν στο συμβουλευτικό γραφείο χωρίς να παρουσιάσουν κάποιο συγκεκριμένο θέμα προς συζήτηση. Οι συνομιλίες με τους παρόχους υπηρεσιών αποκάλυψαν ότι μπορεί να ήταν το προσωπικό του σχολείου ή οι γονείς που παρέπεμψαν αυτούς τους μαθητές στο συμβουλευτικό γραφείο, γεγονός που δεν αποτελούσε την πιο γόνιμη αφετηρία για τη συνεδρία, καθώς δεν ήταν πρωτοβουλία των ίδιων των μαθητών.

Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, οι πάροχοι υπηρεσιών ανέφεραν επίσης ότι οι μαθητές εξακολουθούν να έχουν στίγμα γύρω από τα θέματα ψυχικής υγείας, ιδίως όσον αφορά την αναζήτηση επαγγελματικής βοήθειας για την αντιμετώπιση τέτοιων θεμάτων. Σύμφωνα με τις αναφορές, οι μαθητές εξέφρασαν επίσης ανησυχίες σχετικά με την εμπιστευτικότητα – δεν ήθελαν οι γονείς ή οι καθηγητές τους να γνωρίζουν τι θα συζητούνταν κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συνεδριών. Άλλες προκλήσεις που αφορούσαν τους μαθητές, οι οποίες παρατηρήθηκαν από τους παρόχους υπηρεσιών, ήταν: θέματα αυτοεκτίμησης ή ταυτότητας, ανησυχίες ή αβεβαιότητα σχετικά με το μέλλον γενικά ή την καριέρα ειδικότερα, και άγχος που σχετίζεται με τις σπουδές καθώς και με τις οικογενειακές σχέσεις.

Η μέση διάρκεια των συμβουλευτικών συνεδριών ήταν 40 λεπτά και στα δύο σχολεία.

Λαμβάνοντας υπόψη τους διαφορετικούς τύπους δραστηριοτήτων που διεξήχθησαν στα 2 σχολεία στη Λευκωσία της Κύπρου και τις τυπολογίες των περιπτώσεων που προέκυψαν από τους χρήστες του γραφείου, η ανάλυση SWOT μπορεί να συνταχθεί με βάση την εμπειρία των παρόχων υπηρεσιών και τις διαφέρουσες πληροφορίες για μάθηση:

ΔΥΝΑΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η υπηρεσία συμβουλευτικού γραφείου που παρέχει στους μαθητές την ευκαιρία να μιλήσουν για τα θέματα που αντιμετωπίζουν με έναν ενημερωμένο και υποστηρικτικό επαγγελματία και να επεξεργαστούν τα θέματα που τους απασχολούσαν μαζί με τους επαγγελματίες;

Αυτό ίσχυε ιδιαίτερα για τους μαθητές που επισκέπτονταν τακτικά το γραφείο, με τους οποίους η υπηρεσία οι πάροχοι υπηρεσιών ήταν συνεπώς σε θέση να κτίσουν μια χρόνια συνεργασία.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η δομή του συμβουλευτικού γραφείου υπηρεσίας θα μπορούσε να είχε βελτιωθεί για να γίνει αποδοτικότερη;

Οι επαγγελματίες βρήκαν το σύστημα κρατήσεων μπερδεμένο,

Κατά καιρούς, υπήρχαν προκλήσεις που αφορούσαν την επικοινωνία μεταξύ των φορέων υλοποίησης του γραφείου συμβουλευτικής και των σχολείων όσον αφορά το πλαίσιο εκτέλεσης, γεγονός που επηρέαζε την αποτελεσματικότητα της πρωτοβουλίας του συμβουλευτικού γραφείου;

Οι μαθητές θα μπορούσαν να είναι καλύτερη ενημερωμένοι σχετικά με την υπηρεσία.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Το γραφείο συμβουλευτικής θεωρήθηκε ως μια μεγάλη πιλοτική πρόταση για μια σημαντική υπηρεσία, για την οποία υπάρχει ζήτηση στα σχολεία

Το γραφείο συμβουλευτικής επέτρεψε στην υπηρεσία να βοηθήσει τα παιδιά σε ένα περιβάλλον που διαφέρει από τον σύνηθες χώρο για τη συμβουλευτική υπηρεσία την οποία προσφέρει.

THREATS

Η πρωτοβουλία του συμβουλευτικού γραφείου αποκάλυψε ότι εξακολουθεί να υπάρχει στίγμα γύρω από την ψυχική υγεία και η πράξη της αναζήτησης επαγγελματικής βοήθειας για την ψυχολογική ευημερία των παιδιών στο γυμνάσιο και λύκειο.

Το ζήτημα του στίγματος μπορεί να έπαιξε ρόλο στον αριθμό των ατόμων που είχαν πρόσβαση στο συμβουλευτικό γραφείο, και αποτελεί επίσης απειλή για παρόμοιες πρωτοβουλίες στο μέλλον, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης.

3.2.3 Οι απόψεις των εποπτών

Η εποπτεία των παρόχων υπηρεσιών έγινε από τη συντονίστρια του 'Σπιτιού του Παιδιού' του HFC, η οποία είναι ψυχολόγος και η μορφή με την οποία έγινε ήταν μέσω ατομικών συνεδριών. Η εποπτεία υλοποιήθηκε επί 17 ημέρες καθ' όλη τη διάρκεια του συμβουλευτικού γραφείου, με τρεις συνεδρίες κατά μέσο όρο κάθε ημέρα.

Κατά τις πρώτες ημέρες της πρωτοβουλίας του συμβουλευτικού γραφείου, οι συζητήσεις σχετικά με την εποπτεία επικεντρώθηκαν στην ανάπτυξη της εμπιστοσύνης και της συνεργασίας με τα σχολεία, καθώς και της συμβουλευτικής δυναμικής και μορφής. Αυτό άλλαξε, κατά τη διάρκεια του έτους καθώς η πρωτοβουλία προχωρούσε, σε πιο γενική ενημέρωση (συζήτηση συνήθων θεμάτων για την εποπτεία).

Σύμφωνα με τον επόπτη, οι επαγγελματίες ήταν πρόθυμοι να παρέχουν υποστήριξη στους μαθητές. Περαιτέρω, οι παρόχοι υπηρεσιών ανέφεραν ότι οι συνεδρίες συμβουλευτικής με τους μαθητές κύλησαν ομαλά, καθώς τα παιδιά είχαν ενημερωθεί για τη διαδικασία. Οι επαγγελματίες ανέφεραν ότι ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο να έχουν άμεση πρόσβαση στα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον, καθώς διευκόλυνε τον προγραμματισμό των ραντεβού με εκείνους που ήθελαν να ξαναδούν τους επαγγελματίες, και επέτρεπε στους παρόχους υπηρεσιών να παρατηρούν τους μαθητές σε ένα περιβάλλον διαφορετικό από έναν εξωτερικό χώρο παροχής συμβουλών. Συμπερασματικά, τα ευρήματα από τις συνεδρίες εποπτείας αναδεικνύουν τα οφέλη από την παροχή υπηρεσίας γραφείου συμβουλευτικής στα σχολεία, καθώς και τη σημασία της επεξήγησης στους μαθητές σχετικά με το πώς λειτουργούν οι συνεδρίες συμβουλευτικής, ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον και μια σχέση εμπιστοσύνης.

3.3 Συμπεράσματα

3.3.1. Εμπόδια και προτεινόμενες λύσεις

Η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του συμβουλευτικού γραφείου δείχνει ότι κατά τη διάρκεια της εφαρμογής αντιμετωπίστηκαν τόσο συστημικά όσο και μη συστημικά εμπόδια, τα οποία επηρέασαν την αποτελεσματικότητα του γραφείου. Ωστόσο, προέκυψαν επίσης σαφή θετικά αποτελέσματα, τα οποία αναδεικνύουν τη σημασία της πρωτοβουλίας του συμβουλευτικού γραφείου. Τόσο τα εμπόδια όσο και τα θετικά αποτελέσματα που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της πρωτοβουλίας περιγράφονται πιο κάτω, ενώ οι συνιστώμενες λύσεις για τα εμπόδια συζητούνται στην ενότητα 4.

3.3.2. Συστημικά εμπόδια

Στην Κύπρο, το βασικό συστημικό εμπόδιο που αντιμετωπίστηκε κατά την εφαρμογή του συμβουλευτικού γραφείου ήταν οι δυσκολίες προσαρμογής στο πρόγραμμα των σχολείων, καθώς και οι αλλαγές που έγιναν στη διάρκεια του σχολικού έτους από τον Υπουργό Παιδείας – συγκεκριμένα, η συντόμευση του σχολικού έτους μέσω της επίσπευσης των εξετάσεων στο τέλος του έτους. Τα εμπόδια αυτά έκαναν δύσκολη την εφαρμογή του συμβουλευτικού γραφείου καθώς και των σχετικών δραστηριοτήτων στα σχολεία στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

3.3.3. Επιπρόσθετα εμπόδια στη χρήση

Ένα πρόσθετο εμπόδιο για τη χρήση του συμβουλευτικού γραφείου ήταν το στίγμα γύρω από τα θέματα ψυχικής υγείας. Οι πάροχοι υπηρεσιών που συμμετείχαν στην πρωτοβουλία παρατήρησαν ότι οι μαθητές της ηλικιακής ομάδας-στόχου εξακολουθούν να αισθάνονται άβολα όταν μιλούν για θέματα ψυχικής υγείας ή να έχουν την άποψη ότι μόνο "τρελοί" πηγαίνουν σε ψυχολόγο, όπως σχολίασε ένας μαθητής κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης για την έναρξη λειτουργίας του συμβουλευτικού γραφείου στο Γυμνάσιο Αρχ. Μακαρίου III στο Πλατύ. Τα ευρήματα της έρευνας που διεξήχθη για την Έκθεση Συλλογής Βασικών Δεδομένων σε προηγούμενα στάδια του έργου υποστηρίζουν αυτές τις παρατηρήσεις.

3.3.4. Θετικά αποτελέσματα και καλές πρακτικές

Το βασικό θετικό αποτέλεσμα της εφαρμογής του συμβουλευτικού γραφείου είναι ότι έδωσε στους συμμετέχοντες μαθητές την ευκαιρία να μιλήσουν σε έναν ειδικό για τα θέματα που αντιμετώπιζαν και να λάβουν συμβουλές ή εργαλεία από τους παρόχους υπηρεσιών για να επεξεργαστούν τα εν λόγω θέματα. Αυτού του είδους οι υπηρεσίες λείπουν γενικά από τα δημόσια σχολεία στην Κύπρο, όπως σημειώθηκε νωρίτερα στην παρούσα έκθεση.

Η βασική βέλτιστη πρακτική είναι η συνέχεια της παρεχόμενης υπηρεσίας. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στους επαγγελματίες να οικοδομήσουν μια σχέση συνεργασίας με τους χρήστες της υπηρεσίας, η οποία με τη σειρά της θα ενισχύσει την ικανότητα των τακτικών χρηστών να επεξεργαστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και να βοηθήσουν στη βελτίωση της ευημερίας τους.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι η πλειοψηφία των μαθητών που συμμετείχαν στις δραστηριότητες του συμβουλευτικού γραφείου πίστευαν ότι οι δραστηριότητες προωθούσαν την ισότητα των φύλων. Ωστόσο, διαπιστώθηκε επίσης ότι ορισμένοι έφηβοι -ιδίως τα αγόρια- μπορεί να αισθάνονται ότι στιγματίζονται από τις ομαδικές δραστηριότητες, όπως τα εργαστήρια για την έμφυλη βία, και ότι χρειάζεται προσοχή όταν το θέμα αυτό συζητείται με την ομάδα-στόχο (δηλαδή τους εφήβους).

Συνοψίζοντας, τα διδάγματα που αντλήθηκαν στην Κύπρο είναι τα εξής:

- ✓ Πρωτοβουλίες όπως η κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής έχουν σημαντικές δυνατότητες να επηρεάσουν θετικά την ψυχοκοινωνική ευημερία των μαθητών. Η θετική ανατροφοδότηση από τους χρήστες του συμβουλευτικού γραφείου καθώς και από τους παρόχους υπηρεσιών αποτελεί απόδειξη αυτής της δυνατότητας.
- ✓ Πρωτοβουλίες όπως η κινητή υπηρεσία συμβουλευτικής πρέπει να έχουν συνέχεια. Πρέπει να εφαρμόζονται για τουλάχιστον ένα πλήρες σχολικό έτος. Αυτό επιτρέπει στους παρόχους υπηρεσιών να κτίσουν μια σχέση εμπιστοσύνης και συνεργασίας με τους συστηματικούς χρήστες του γραφείου, η οποία με τη σειρά της έχει θετικές επιπτώσεις στα αποτελέσματα των συνεδριών. Μικρότερες πρωτοβουλίες μπορεί να είναι αντιπαραγωγικές.
- ✓ Το πιο συνηθισμένο ψυχοκοινωνικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές είναι οι δύσκολες σχέσεις με την οικογένεια. Οι υγιείς σχέσεις είναι ένας τομέας της ζωής που οι μαθητές χρειάζονται περαιτέρω υποστήριξη.
- ✓ Στην Κύπρο εξακολουθεί να υπάρχει στίγμα γύρω από τα θέματα ψυχικής υγείας, καθώς και η πράξη της αναζήτησης βοήθειας για τέτοιου είδους θέματα. Αυτό μπορεί να επηρεάσει την προθυμία των μαθητών να έχουν πρόσβαση στην συμβουλευτική υπηρεσία.

- ✓ Η εμπιστευτικότητα όσον αφορά μια συμβουλευτική υπηρεσία είναι ένα θέμα που απασχολεί τους μαθητές. Δεν θέλουν οι κηδεμόνες ή οι καθηγητές τους να γνωρίζουν τι συζητείται κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συνεδριών. Η εμπιστευτικότητα είναι ένα θέμα που πρέπει να συζητηθεί με τους μαθητές ανοιχτά και λεπτομερώς στα αρχικά στάδια μιας πρωτοβουλίας όπως το συμβουλευτικό γραφείο.
- ✓ Τα κορίτσια φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο από τα αγόρια για τα θέματα που συζητούνται στο πλαίσιο του έργου REBOOT NOW. Περαιτέρω προσοχή πρέπει να δοθεί στο να σκεφτούμε πώς να εμπλέξουμε τα αγόρια προεφηβικής και εφηβικής ηλικίας σε δραστηριότητες μη-τυπικής εκπαίδευσης που σχετίζονται με την έμφυλη βία, τις υγιείς σχέσεις, τον εκφοβισμό κ.λπ.
- ✓ Υπάρχει έλλειψη γνώσης σχετικά με την ιδέα του φύλου (σε αντίθεση με το φύλο) μεταξύ της ομάδας-στόχου των μαθητών ηλικίας 10 έως 14 ετών. Ορισμένοι μαθητές εξέφρασαν σύγχυση σχετικά με την επιλογή "άλλο φύλο" στα έντυπα αξιολόγησης. Επιπλέον, ορισμένοι εκπαιδευτικοί σημείωσαν ότι τα σχολεία στην Κύπρο δεν αναγνωρίζουν ακόμη επίσημα τα άτομα που προσδιορίζονται ως non-binary, όσον αφορά το φύλο. Χρειάζεται περαιτέρω συζήτηση της ιδέας του φύλου στα σχολεία.
- ✓ Ένα Φεστιβάλ Ευεξίας ή παρόμοια εκδήλωση να οργανώνεται στα αρχικά στάδια μιας πρωτοβουλίας όπως το συμβουλευτικό γραφείο. Αυτό θα βοηθούσε στην αντιμετώπιση του στίγματος γύρω από τα ζητήματα ψυχικής υγείας και την πράξη της αναζήτησης βοήθειας για τα ζητήματα αυτά μέσω της παροχής δραστηριοτήτων μη τυπικής εκπαίδευσης. Θα βοηθούσε επίσης να διασφαλιστεί ότι η στοχευμένη ομάδα γνωρίζει καλά την πρωτοβουλία.
- ✓ Το πλαίσιο της παρεχόμενης υπηρεσίας πρέπει να είναι σαφές σε όλους τους ενδιαφερόμενους από την αρχή. Αυτό περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο κλείνονται τα ραντεβού και τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να κατευθύνονται οι μαθητές στην υπηρεσία.
- ✓ Η ανοικτή και συνεπής επικοινωνία είναι το κλειδί. Η επαφή με ενδιαφερόμενους φορείς όπως τα σχολεία, τα οποία έχουν ένα πολυάσχολο πρόγραμμα με πολλές ανταγωνιστικές απαιτήσεις, μπορεί να αποτελέσει πρόκληση κατά τη διαδικασία υλοποίησης μιας πρωτοβουλίας όπως το συμβουλευτικό γραφείο. Καθώς η πρωτοβουλία προχωρούσε, διαπιστώθηκε ότι η επίμονη αλλά ευγενική επικοινωνία με τα σχολεία βοήθησε στην ανάπτυξη σχέσεων με το προσωπικό των σχολείων και στη διευκόλυνση της πρόσβασης στα σχολεία – αν και δεν επέτρεψε στην ομάδα υλοποίησης να ξεπεράσει πλήρως τα συστημικά εμπόδια που περιγράφηκαν παραπάνω.

4. Προτάσεις

4.1 Συστάσεις πολιτικής

Αύξηση των πόρων για συμβουλευτικές υπηρεσίες στα δημόσια σχολεία που ανταποκρίνονται στις ψυχοκοινωνικές ανάγκες των μαθητών.

Παρόλο που υπάρχουν σύμβουλοι στα δημόσια σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο, η περιγραφή της εργασίας τους είναι ευρεία, συμπεριλαμβανομένης της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και της επικοινωνίας με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς που σχετίζονται με την κατάσταση ενός μαθητή (ΜΟΕΚ 2021, σ. 19-20), πράγμα που σημαίνει ότι έχουν περιορισμένους πόρους για να επικεντρωθούν στις ψυχοκοινωνικές ανάγκες κάθε παιδιού ξεχωριστά. Η αύξηση των πόρων για υπηρεσίες συμβουλευτικής στα δημόσια σχολεία θα βοηθούσε στη βελτίωση της ψυχικής και κοινωνικής ευημερίας των μαθητών.

Συνιστάται να διατεθούν περαιτέρω πόροι στις ακόλουθες υπηρεσίες:

Να προσληφθούν περισσότεροι σχολικοί σύμβουλοι για τα δημόσια σχολεία. Αυτό θα συμβάλει στη μείωση του μεγάλου φόρτου εργασίας των σχολικών συμβούλων που απασχολούνται σήμερα στα δημόσια σχολεία και θα μειώσει το χρόνο αναμονής των μαθητών που έχουν ανάγκη αξιολόγησης.

Παροχή χρηματοδότησης για μια πρωτοβουλία συμβουλευτικού γραφείου, όπως αυτή που εφαρμόστηκε πιλοτικά στο πλαίσιο του έργου REBOOT NOW. Αυτό θα παρείχε στους μαθητές αυξημένες ευκαιρίες και εύκολη πρόσβαση για να λάβουν υποστήριξη από έναν εξειδικευμένο πάροχο υπηρεσιών. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) με την απαιτούμενη εμπειρογνωμοσύνη θα ήταν σε θέση να συμβάλουν στη γεφύρωση του σημερινού χάσματος μεταξύ ζήτησης και προσφοράς.

Παροχή εκπαίδευσης σχετικά με την ισότητα των φύλων και την ταυτότητα. Τα ευρήματα που προκύπτουν από τα έντυπα αξιολόγησης των μαθητών που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο του έργου REBOOT NOW δείχνουν ότι υπάρχουν κενά στην κατανόηση του φύλου (σχετικά με την αντίθεση του φύλου) από τους μαθητές. Υπάρχει επίσης δημόσια αντίσταση στην ανακοίνωση του Υπουργείου Παιδείας για την ένταξη της σεξουαλικής αγωγής στα αναλυτικά προγράμματα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης από την προσχολική εκπαίδευση έως το λύκειο από τον Σεπτέμβριο του 2023, μετά την ψήφιση του νόμου για τη σεξουαλική αγωγή στα τέλη του 2022 (Μαραθοβουνιώτης 2023). Ενώ το νέο πρόγραμμα αποτελεί θετική εξέλιξη, η επιτυχία της εφαρμογής του καθώς και ο αντίκτυπός του στην κατανόηση του φύλου από τα παιδιά μένει να φανεί. Επιπλέον, συνιστάται η ανάληψη συμπληρωματικών δράσεων για την υποστήριξη του νέου προγράμματος σπουδών σεξουαλικής αγωγής.

Συνιστάται η υλοποίηση των ακόλουθων συγκεκριμένων δράσεων:

Παροχή συνεδριών ευαισθητοποίησης για το φύλο στους γονείς/κηδεμόνες των παιδιών. Αυτό θα επιτρέψει στους γονείς/κηδεμόνες να υποστηρίξουν τα παιδιά τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Οι εν λόγω συνεδρίες θα πρέπει να διεξάγονται από εκπαιδευτικούς (είτε πρόκειται για διδακτικό προσωπικό είτε για εκπαιδευτικούς που εργάζονται για ΟΚΠ), οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί για την παροχή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σχετικά με το φύλο. Η αυξημένη εκπαίδευση σχετικά με τη ρευστότητα του φύλου μεταξύ των κηδεμόνων των παιδιών θα συμβάλει στην προώθηση της ένταξης και της αποδοχής. Φέρει επίσης τη δυνατότητα να αντιμετωπιστούν ζητήματα ταυτότητας φύλου που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι μαθητές σχολικής ηλικίας και, κατά συνέπεια, να βελτιωθεί η ευημερία τους

Παροχή μη τυπικής εκπαίδευσης σχετικά με τη ρευστότητα των φύλων και την ισότητα των φύλων στα σχολεία. Προτείνεται, εκτός από την επίσημη εκπαίδευση σχετικά με το φύλο, που παρέχεται στο πλαίσιο της αρχικής σεξουαλικής αγωγής που ενσωματώνεται στο πρόγραμμα εκπαίδευσης, να διοργανώνονται στα σχολεία δραστηριότητες μη-τυπικής εκπαίδευσης για την περαιτέρω υποστήριξη της κατανόησης των μαθητών σχετικά με το φύλο και για την προσέγγιση παιδιών που μπορεί να είναι λιγότερο ανοικτά στην απόκτηση γνώσεων από την επίσημη εκπαίδευση. Αυτή η μη-τυπική εκπαίδευση σχετικά με το φύλο θα μπορούσε να λάβει τη μορφή των φεστιβάλ ευεξίας που εφαρμόστηκαν πιλοτικά στο έργο REBOOT NOW.

Μέτρηση του αντίκτυπου της επίσημης σεξουαλικής αγωγής. Για να γίνει κατανοητό κατά πόσο η νέα σεξουαλική αγωγή που παρέχεται στα σχολεία βελτιώνει την κατανόηση των μαθητών για την ιδέα του φύλου και της ισότητας των φύλων, πρέπει να μετρηθεί ο αντίκτυπος της εκπαίδευσης. Πρέπει να δημιουργηθούν εργαλεία μέτρησης και αξιολόγησης (M&E), εάν δεν υπάρχουν ακόμη, και να διεξαχθούν δραστηριότητες M&E στα σχολεία για να κατανοηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος, οι βέλτιστες πρακτικές και τα σημεία προς βελτίωση.

Αύξηση της εκπαίδευσης για την ψυχοκοινωνική ευημερία στα σχολεία. Τα ευρήματα που προκύπτουν από τα διάφορα δεδομένα που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του συμβουλευτικού γραφείου του έργου REBOOT NOW δείχνουν ότι εξακολουθεί να υπάρχει στίγμα γύρω από θέματα ψυχικής υγείας μεταξύ της στοχευμένης ομάδας των μαθητών. Η ενσωμάτωση περαιτέρω συζητήσεων και δραστηριοτήτων σχετικά με την ψυχοκοινωνική ευημερία σε διάφορα επίπεδα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα βοηθούσε στην ομαλοποίηση της ιδέας να μιλά κανείς για την ψυχοκοινωνική του ευημερία μεταξύ της ομάδας-στόχου και, ως εκ τούτου, θα βοηθούσε στην αντιμετώπιση του στίγματος γύρω από την αναζήτηση βοήθειας για ψυχοκοινωνικά ζητήματα. Αυτό, με τη σειρά του, θα οδηγούσε στη βελτίωση της ψυχοκοινωνικής ευημερίας των μαθητών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

4.2 Βιωσιμότητα της κινητής συμβουλευτικής υπηρεσίας γραφείου

Μια δυνατότητα για τη διατήρηση της λειτουργίας του συμβουλευτικού γραφείου στα σχολεία από τις οργανώσεις-εταίρους του έργου ή άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι η άσκηση πίεσης προς τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο για τη χρηματοδότηση της πρωτοβουλίας. Η συνέχιση της πρωτοβουλίας του συμβουλευτικού γραφείου θα προσέφερε σημαντικά οφέλη για την ψυχική ευημερία των μαθητών, καθώς οι εθνικές συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν με το προσωπικό των σχολείων που συμμετείχαν στην Κύπρο αποκάλυψαν ότι τα δημόσια σχολεία δεν διαθέτουν υπηρεσίες που να ανταποκρίνονται στα ψυχοκοινωνικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές.

Παραπομπές:

Marathovouniotis S (2023, June 19), 'Ministry announces sex ed curriculum, in response to criticism', in-cyprus.com. Available at: <https://in-cyprus.philenews.com/news/local/ministry-announces-sex-ed-curriculum-in-response-to-criticism/>

Ministry of Education, Culture, Sport and Youth (MOEC) (2021), Annual report 2021, Republic of Cyprus. Available at: https://archeia.moec.gov.cy/mc/605/annual_report_2021_en.pdf

UN Women (2021) Measuring the shadow pandemic: Violence against women during Covid-19, United Nations. Available at: <https://data.unwomen.org/sites/default/files/documents/Publications/Measuring-shadow-pandemic.pdf>

REBOOT

thegendertalk.eu

cesie
the world is only one creature

HOPE
For Children

animus
association
foundation

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.